

УДК: 37.07:005.8
ГРНТИ 14.15.15

**ЖОБАЛЫҚ БАСҚАРУ АРҚЫЛЫ МЕКТЕП ДАМУЫН ЖҮЙЕЛЕУ
(Әдістемелік ұсынымды тәжірибеде қолдану және зерттеу нәтижелері)**

Ағайдарова Акхал Ташиболатовна

*Түркістан облысының білім басқармасының Жетісай ауданының білім бөлімінің
«Қ. Дәрімбаев атындағы № 41 жалпы жалпы білім мектеп» КММ
Мектеп директоры*

**СИСТЕМАТИЗАЦИЯ РАЗВИТИЯ ШКОЛЫ ПОСРЕДСТВОМ ПРОЕКТНОГО
УПРАВЛЕНИЯ
(Применение методических рекомендаций на практике и результаты исследования)**

Ағайдарова Акхал Ташиболатовна

*КГУ «Общеобразовательная школа № 41 имени К. Даримбаева»
Отдел образования Жетысайского района Управления образования Туркестанской области
Директор школы*

**SYSTEMATIZING SCHOOL DEVELOPMENT THROUGH PROJECT
MANAGEMENT
(Application of methodological recommendations in practice and research results)**

Agaydarova Akhal Tashbolatovna

*KSU «Secondary school № 41 named after K. Darimbaev» Department of Education
of Zhetysai District, Education Department of Turkistan Region
School director*

Аңдатпа

Қазіргі білім беру жүйесінде мектепті тиімді басқару – сапалы білім берудің негізгі факторларының бірі. Білім беру ұйымдары үнемі өзгеріп отырған әлеуметтік, экономикалық және технологиялық талаптарға бейімделуі тиіс. Осы тұрғыда жобалық басқару тәсілі мектептің стратегиялық дамуын жүйелеудің, басқару процесін тиімді ұйымдастырудың және педагогикалық ұжымның әлеуетін толық пайдаланудың маңызды құралы болып табылады. Бұл мақалада мектеп дамуын жоспарлау мен жүзеге асыруда жобалық басқару технологиясын қолданудың әдістемелік негіздері қарастырылады. Сонымен қатар мектепті дамытуға бағытталған жобаларды ұйымдастырудың кезеңдері, қолданылатын әдістері мен принциптері сипатталады. Зерттеу барысында жобалық басқару арқылы мектептің даму стратегиясын қалыптастыру, педагогтердің кәсіби ынтымақтастығын арттыру және білім сапасын жақсарту мүмкіндіктері талданады. Мақалада ұсынылған әдістемелік тәсілдер мектеп басшыларына, әдіскерлерге және педагогтерге білім беру ұйымының дамуын тиімді жоспарлауға және басқаруға көмектеседі.

Аннотация

В современной системе образования эффективное управление школой является одним из ключевых факторов обеспечения качественного обучения. Образовательные организации должны постоянно адаптироваться к изменяющимся социальным, экономическим и технологическим требованиям. В этом контексте проектное управление выступает важным инструментом систематизации стратегического развития школы, эффективной организации управленческих процессов и полноценного использования потенциала педагогического коллектива. В статье рассматриваются методические основы применения проектного управления при планировании и реализации развития школы. Описываются этапы организации проектов, направленных на развитие образовательного учреждения, используемые методы и принципы. В

ходе исследования анализируются возможности формирования стратегии развития школы посредством проектного управления, повышения профессионального взаимодействия педагогов и улучшения качества образования. Предложенные методические подходы могут быть полезны руководителям школ, методистам и педагогам для эффективного планирования и управления развитием образовательной организации.

Annotation

In the modern education system, effective school management is one of the key factors in ensuring high-quality education. Educational organizations must continuously adapt to changing social, economic, and technological requirements. In this context, project management serves as an important tool for systematizing school development strategies, effectively organizing management processes, and fully utilizing the potential of the teaching staff. This article examines the methodological foundations of applying project management in planning and implementing school development. It describes the stages of organizing development projects, as well as the methods and principles used. The study analyzes the possibilities of forming a school development strategy through project management, enhancing professional collaboration among teachers, and improving the quality of education. The proposed methodological approaches can assist school leaders, methodologists, and educators in effectively planning and managing the development of educational institutions.

Түйінді сөздер: жобалық басқару, мектеп дамуы, білім беру менеджменті, стратегиялық жоспарлау, инновациялық басқару, педагогикалық тәжірибе, білім сапасы.

Ключевые слова: проектное управление, развитие школы, менеджмент в образовании, стратегическое планирование, инновационное управление, педагогический опыт, качество образования.

Keywords: project management, school development, educational management, strategic planning, innovative management, pedagogical experience, quality of education.

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінде мектеп басқаруы жаңа тәсілдерді талап етеді. Әсіресе білім беру ұйымдарының тиімді дамуын қамтамасыз ету үшін басқарудың дәстүрлі әдістерімен қатар инновациялық тәсілдерді қолдану маңызды. Соның ішінде жобалық басқару технологиясы мектептің стратегиялық дамуын жүйелеуге мүмкіндік беретін тиімді құралдардың бірі болып саналады.

Білім беру ұйымдарының алдында тұрған негізгі міндеттердің бірі – білім сапасын арттыру, педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту және оқу процесін заманауи талаптарға сәйкестендіру. Бұл міндеттерді жүйелі түрде жүзеге асыру үшін нақты жоспарланған, мақсатқа бағытталған жобаларды іске асыру қажет. Жобалық басқару тәсілі мектептің даму мақсаттарын нақты анықтауға, ресурстарды тиімді пайдалануға және нәтижелерді бағалауға мүмкіндік береді.

Бұл мәселе отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерінде кеңінен қарастырылған. Білім беру менеджменті саласындағы зерттеулерде жобалық басқару мектептің стратегиялық дамуын жоспарлау мен жүзеге асырудың тиімді құралы ретінде сипатталады. Отандық зерттеушілер білім беру ұйымдарын басқаруда инновациялық әдістерді енгізудің маңыздылығын атап өтсе, шетелдік ғалымдар жобалық басқарудың ұйымның тиімділігін арттырудағы рөлін ерекше көрсетеді.

Мақаланың мақсаты – жобалық басқару технологиясын қолдану арқылы мектеп дамуын жүйелеудің әдістемелік негіздерін сипаттау және оны білім беру ұйымдарының тәжірибесінде қолдану жолдарын көрсету.

Осы мақсатқа сәйкес келесі міндеттер қойылды:

- жобалық басқарудың теориялық негіздерін талдау;
- мектеп дамуын жоспарлауда жобалық тәсілді қолдану әдістемесін сипаттау;
- педагогикалық тәжірибеде жобалық басқаруды қолдану нәтижелерін талдау;
- әдістеменің тиімділігі мен практикалық маңызын анықтау [1].

Әдістеме

Жобалық басқару – белгілі бір мақсатқа қол жеткізу үшін уақыт, ресурс және нәтижеге бағытталған басқару технологиясы. Білім беру ұйымында бұл әдіс мектептің даму бағдарламасын жүзеге асыруда кеңінен қолданылады. Бұл тәсіл мектеп қызметін жүйелі жоспарлауға, нақты мақсаттар қоюға және оларды кезең-кезеңімен жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Жобалық басқару арқылы білім беру ұйымының ресурстары тиімді пайдаланылып, педагогикалық ұжымның бірлескен жұмысы ұйымдастырылады. Сонымен қатар бұл технология мектептің стратегиялық даму бағыттарын анықтауға және білім сапасын арттыруға ықпал етеді. Жоба аясында жоспарланған іс-шаралар нақты мерзімдер мен жауапты тұлғалар арқылы жүзеге асырылады. Нәтижесінде мектеп басқару жүйесі тиімді ұйымдастырылып, білім беру процесінің сапасы мен нәтижелілігі артады.

Кесте 1. Жобалық басқару әдістемесінің негізгі принциптері

Принцип	Сипаттамасы
Мақсаттылық	Жоба нақты мақсат пен нәтижеге бағытталады
Жүйелілік	Жоба бірнеше кезеңнен тұратын жүйелі процесті қамтиды
Ынтымақтастық	Педагогтер, әкімшілік және оқушылардың бірлескен жұмысы
Нәтижеге бағытталу	Әр кезең нақты көрсеткіштер арқылы бағаланады
Икемділік	Жобаны жүзеге асыру барысында өзгерістер енгізу мүмкіндігі

Жобалық басқарудың негізгі кезеңдері

Мектепті дамыту жобасын жүзеге асыру келесі кезеңдерден тұрады:

1. Диагностикалық кезең

Бұл кезеңде мектептің қазіргі жағдайы талданады. Оқу сапасы, педагогтердің кәсіби деңгейі, материалдық база және білім алушылардың нәтижелері зерттеледі.

2. Жоспарлау кезеңі

Мектептің даму мақсаттары анықталып, жобаның міндеттері мен күтілетін нәтижелері белгіленеді.

3. Жобаны жүзеге асыру

Бұл кезеңде жоспарланған іс-шаралар орындалады. Мұнда педагогтердің кәсіби дамуы, оқыту әдістерін жетілдіру және оқу процесін ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізіледі.

4. Мониторинг және бағалау

Жоба нәтижелері талданып, көрсеткіштер арқылы бағаланады [2].

Сызба 1. Жобалық басқару құрылымы

Қолданылатын әдістер

Мектептің даму жобаларын жүзеге асыруда келесі әдістер қолданылады:

- стратегиялық жоспарлау;
- SWOT талдау;
- командалық жұмыс;
- мониторинг және бағалау;
- педагогикалық зерттеу.

Кесте 2. SWOT талдау үлгісі

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
Білікті педагогтер	Материалдық база жеткіліксіз
Мүмкіндіктер	Қауіптер
Инновациялық технологиялар	Білім беру реформалары

Бұл әдістер мектептің даму бағытын анықтауға және тиімді шешім қабылдауға көмектеседі [3].

Практикада қолдану

Жобалық басқару технологиясын мектептің даму бағдарламасын жүзеге асыру барысында қолдануға болады. Мысалы, «Білім сапасын арттыру» атты мектепшілік даму жобасын қарастыруға болады. Бұл жоба мектептегі оқу процесін жетілдіруге, оқушылардың білім деңгейін көтеруге және педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға бағытталады. Жоба аясында оқу нәтижелерін талдау, оқыту әдістерін жаңарту, педагогтер үшін кәсіби дамыту семинарларын ұйымдастыру және оқушыларға қосымша білім беру жұмыстарын жүргізу жоспарланады. Сонымен қатар жоба барысында білім сапасын жүйелі түрде бақылау үшін мониторинг жүргізіліп, аралық нәтижелер талданып отырады. Осындай жүйелі жұмыс нәтижесінде мектептің білім беру сапасы жақсарып, оқушылардың оқу жетістіктері мен пәнге деген қызығушылығы артады.

Сонымен бірге «Білім сапасын арттыру» жобасы мектептің стратегиялық даму бағытын айқындауға және білім беру процесін тұрақты жетілдіруге мүмкіндік береді. Жоба нәтижелері тек оқу жетістіктерімен шектелмей, педагогтердің инновациялық әдістерді қолдану дағдыларын арттыруға, оқушылардың шығармашылық және зерттеушілік қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Мұндай тәсіл мектептің бәсекеге қабілеттілігін күшейтіп, білім беру сапасының халықаралық талаптарға сәйкестігін қамтамасыз етеді. Осылайша жобалық басқару мектеп дамуын жүйелі түрде ұйымдастыруға және білім беру процесін жаңа деңгейге көтеруге мүмкіндік беретін тиімді басқару құралы болып табылады.

Жобаның мақсаты

Оқушылардың оқу жетістіктерін арттыру және педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамыту.

Кесте 3. Жобаның негізгі бағыттары

Бағыт	Іс-шара
Педагогтердің дамуы	Семинарлар, тренингтер
Оқу сапасын арттыру	Заманауи оқыту әдістері
Оқушыларды қолдау	Қосымша сабақтар
Мониторинг	Білім сапасын талдау

Жобаны жүзеге асыру кезеңдері**1 кезең – талдау**

Мектептің оқу жетістіктері жан-жақты талданады. Оқушылардың білім деңгейі, пәндік нәтижелері, мемлекеттік емтихан және ішкі бағалау көрсеткіштері зерттеледі. Сонымен қатар педагогтердің сабақ беру әдістемесі, оқу процесін ұйымдастыру деңгейі және білім беру ресурстарын пайдалану тиімділігі қарастырылады. SWOT талдау арқылы мектептің күшті және әлсіз жақтары, даму мүмкіндіктері мен тәуекелдері анықталады. Бұл кезеңнің нәтижесінде мектеп дамуының нақты мәселелері айқындалып, жобаның

негізгі бағыттарын белгілеуге негіз қалыптасады.

2 кезең – жоспарлау

Педагогикалық кеңесте мектептің даму жоспары талқыланып, жобаның стратегиялық мақсаттары мен міндеттері бекітіледі. Жоспарлау барысында нақты көрсеткіштер, мерзімдер және жауапты тұлғалар анықталады. Әр бағыт бойынша іс-шаралар жоспары жасалып, ресурстар бөлінеді. Сонымен қатар жобаның мониторинг жүйесі әзірленіп, нәтижелерді бағалау критерийлері белгіленеді. Бұл кезең мектептің даму стратегиясын жүйелі түрде жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

3 кезең – іске асыру

Мұғалімдер жаңа педагогикалық технологияларды қолдана отырып сабақ өткізеді. Оқыту процесінде цифрлық білім беру ресурстары, жобалық және зерттеушілік оқыту әдістері пайдаланылады. Оқушылар үшін қосымша білім беру бағдарламалары, пәндік үйірмелер және олимпиадаға дайындық курстары ұйымдастырылады. Педагогтердің кәсіби дамуы үшін семинарлар мен тренингтер өткізіліп, тәжірибе алмасу жұмыстары жүргізіледі. Бұл кезеңнің мақсаты – білім сапасын арттыру және оқушылардың оқу мотивациясын күшейту.

4 кезең – бағалау

Жобаның тиімділігі оқу жетістіктері, тест нәтижелері және мониторинг арқылы бағаланады. Білім сапасының динамикасы талданып, жобаның күшті және әлсіз жақтары анықталады. Алынған нәтижелер негізінде келесі даму кезеңіне ұсыныстар әзірленеді. Бағалау қорытындысы педагогикалық кеңесте талқыланып, мектептің даму стратегиясына қажетті түзетулер енгізіледі. Осылайша жоба үздіксіз жетілдіру қағидатына сәйкес жүзеге асырылады және білім беру сапасының тұрақты өсуін қамтамасыз етеді.

Нәтижелер

Жобалық басқаруды қолдану нәтижесінде:

- оқу сапасы артты;
- педагогтердің кәсіби ынтымақтастығы күшейді;
- оқу процесінде инновациялық технологиялар қолданылды.

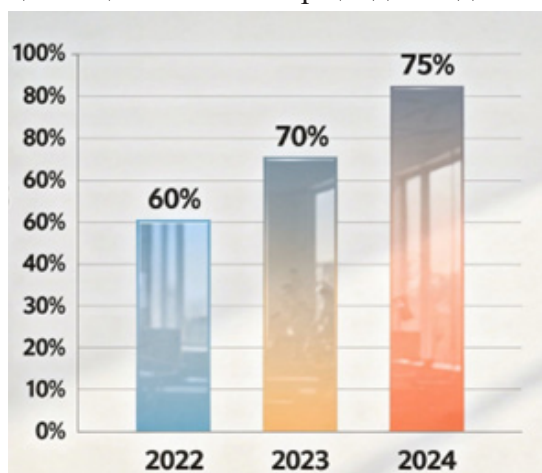

Диаграмма 1. Білім сапасының өсуі

Артықшылықтары

- басқару процесінің жүйеленуі;
- мектеп дамуын нақты жоспарлау;
- педагогтердің ынтымақтастығы;
- нәтижелердің айқын көрінуі.

Кемшіліктері

- жобаны жүзеге асыру үшін уақыт қажет;

- басқару құжаттарының көлемі артады;
- педагогтерге қосымша жауапкершілік жүктеледі.

Дегенмен, дұрыс ұйымдастырылған жағдайда жобалық басқару мектептің дамуына оң әсер етеді [4].

Ұсыныстар

Жобалық басқару технологиясын мектептің даму процесіне тиімді енгізу үшін бірқатар практикалық ұсыныстарды ескеру қажет.

- Мектеп әкімшілігі мен педагогтер жобалық басқару негіздері бойынша арнайы дайындықтан өтуі тиіс. Бұл олардың жобаларды жоспарлау, жүзеге асыру және нәтижелерін бағалау дағдыларын дамытуға көмектеседі.

- Жобаларды жоспарлау кезінде мектептің нақты жағдайын ескеру маңызды. Әр білім беру ұйымының ерекшеліктері, ресурстары және мүмкіндіктері әртүрлі болғандықтан, жобаларды сол жағдайларға бейімдеу қажет.

- Жобалық топ құру ұсынылады. Бұл топ құрамына мектеп әкімшілігі, мұғалімдер және қажет болған жағдайда ата-аналар мен оқушылар да кіре алады. Командалық жұмыс жобаның тиімді жүзеге асуына ықпал етеді.

- Жобаның нәтижелерін бағалау үшін нақты көрсеткіштер белгілеу керек. Бұл көрсеткіштер білім сапасы, оқушылардың жетістіктері және педагогтердің кәсіби дамуы сияқты өлшемдерді қамтуы мүмкін.

Соңында, жобалық басқаруды енгізу барысында мектеп ішінде тәжірибе алмасу және кәсіби ынтымақтастық мәдениетін дамыту маңызды. Бұл педагогтердің жаңа идеяларды жүзеге асыруына мүмкіндік береді [5].

Қорытынды

Жобалық басқару технологиясы қазіргі білім беру ұйымдарын тиімді басқарудың маңызды құралдарының бірі болып табылады. Бұл тәсіл мектептің даму процесін жүйелеуге, мақсаттарды нақты анықтауға және жоспарланған нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Мақалада жобалық басқарудың теориялық негіздері, оны мектеп дамуын жоспарлау мен жүзеге асыруда қолдану әдістемесі және практикалық тәжірибеде пайдалану жолдары қарастырылды. Жүргізілген талдау жобалық басқарудың білім беру ұйымдарының стратегиялық дамуына оң әсер ететінін көрсетті.

Жобалық басқаруды қолдану мектептің басқару жүйесін жетілдіруге, педагогтердің кәсіби ынтымақтастығын арттыруға және оқу процесінің сапасын жақсартуға ықпал етеді. Сонымен қатар бұл тәсіл мектептің даму мақсаттарын тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Қорытындылай келе, жобалық басқару технологиясын білім беру ұйымдарының тәжірибесінде кеңінен қолдану мектептің тұрақты дамуына және білім сапасының артуына жағдай жасайды. Сондықтан педагогтер мен мектеп басшылары бұл әдісті басқару тәжірибесіне енгізу арқылы білім беру процесін жетілдіруге үлес қоса алады.

Сонымен қатар жобалық басқару мектеп дамуын жүйелі түрде жоспарлауға және өзгерістерді басқаруға мүмкіндік беретін тиімді құрал екенін атап өту қажет. Бұл тәсіл білім беру ұйымының барлық қатысушыларының – әкімшілік, педагогтер, оқушылар және ата-аналардың – бірлескен жұмысын күшейтіп, ортақ мақсатқа бағыттайды. Нәтижесінде мектеп тек білім беру сапасын арттырып қана қоймай, инновациялық даму жолына түседі және заманауи талаптарға бейімделеді. Жобалық басқару тәжірибесін кеңінен енгізу білім беру ұйымдарының тұрақты дамуына, педагогтердің кәсіби өсуіне және оқушылардың жан-жақты дамуына ықпал етеді. Сондықтан бұл технологияны білім беру жүйесінде қолдану мектептің стратегиялық дамуын қамтамасыз ететін маңызды бағыттардың бірі болып қала береді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Сарсембаева Г.К., Абдрахманова А.С. Білім беру ұйымдарын басқарудағы заманауи менеджмент: оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2022. - 356 б.
2. Айтбаева А.Б., Жақыпова Г.Т. Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялар: оқу-әдістемелік құрал. – Алматы: Эверо, 2023. - 280 б.
3. Кенжебаева М.Т., Омарова Л.С. Педагогикалық менеджмент және білім сапасын басқару: оқу құралы. – Алматы: Бастау, 2024. - 298 б.
4. Смагулова Н.А., Тулегенова А.К. Білім берудегі жобалық басқару технологиялары: әдістемелік құрал. – Алматы: Дарын, 2022. - 244 б.
5. Абдрахманова С.К., Баймуханова Д.Ж. Заманауи мектепті дамыту стратегиялары: оқу құралы. – Астана: Ұлттық білім академиясы, 2023. - 267 б.

REFERENCES

1. Sarsembaeva G.K., Abdrahmanova A.S. Bilim беру ұjымдарын басқарудағы заманауи menedzhment: оқу құралы. – Almaty: Қазақ universiteti, 2022. - 356 b.
2. Ajtbaeva A.B., Zhakupova G.T. Bilim беру zhүйесіндегі innovacijalyқ tehnologijalar: оқу-әdistemelik құрал. – Almaty: Jevero, 2023. - 280 b.
3. Kenzhebaeva M.T., Omarova L.S. Pedagogikalық menedzhment zhәне bilim sapасын басқару: оқу құралы. – Almaty: Bastau, 2024. - 298 b.
4. Smagulova N.A., Tulegenova A.K. Bilim berudeгі zhobalyқ басқару tehnologijalary: әdistemelik құрал. – Almaty: Daryn, 2022. - 244 b.
5. Abdrahmanova S.K., Bajmuhanova D.Zh. Zamanaui mektepti damyту strategijalary: оқу құралы. – Astana: Ұlтық bilim akademijasy, 2023. - 267 b.